

ZELFBEHEERSCHING.

DOOR P. J. KLOPPERS. *)

Laat de bloem tijd, knop te zetten en te bloeien; laat haar tijd tot spelen, zoo gij goede vruchten wensch te zien op haar eigen tijd.

Als ge de groene blaadjes van den knop openscheurt, om te zien, hoe uw bloemke zijn zal, dat is immers dwaas. Laat het aan de zon en de lucht over, dat ze het bloemke u vertoonen! 't Wordt er eer slechter dan beter op, wanneer gij het behandelt, en zelden vertoont het zich te vroeg van zijn besten kant.

Al wat gezegd wordt, moet waar zijn. Maar niet al, wat waar is, moet gezegd worden. Als God uw kinderen het leven spaart, dan hebben ze nog tijd genoeg voor zich om allerlei dingen te leeren, waaraan ze nu nog niets hebben en die ze evenmin begrijpen. En neemt Hij ze vroeger tot Zich, zoo hebben ze de wetenschap daarvan in 't geheel niet noodig.

De Bijbel is als de kruik, gevuld met olie voor een geheel leven. Zoudt gij ze op eenmaal in de lamp uwer kinderen gieten, ge stort ze nutteloos en later, als 't al opgebrand is, wat de ziel opnemen kon, dan dooft die lampe uit in uiterste duisternis.

De overladen maag walgt van het eten. Denk er aan, moeder, ook waar het geestelijke spijze geldt. Geven we niet te veel, niet te vaak, niet te zwaar voedsel. Kruiden we ook die spijze met aangenaamheid en goedwilligheid. God heeft uwen kinderen niet slechts een Bijbel gegeven, maar ook een moeder, ja, Hij wil, dat zij dien Bijbel door moeder leeren kennen. Daartoe heeft hij hen doen geboren worden in den schoot van het Christelijk gezin.

„Nog vele dingen heb ik u te zeggen, doch gij kunt die nu niet dragen," zoo sprak onze Heiland tot Zijn jongeren, en Hij spaarde hun het overige. Ook dat is tot onze leering geschreven. Indien de Opvoeder, dien niemand verbeteren kan en wiens werk nimmer met onvruchtbaarheid geslagen werd, alzo handelende met Zijn discipelen en veel aan de leiding des Geestes overliet, zoo heeft Hij ons een exempel nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden navolgen.

Onze moeders zijn zóó gewoon haar oogen over alles te laten gaan; in de kleine wereld van haar gezin alles te beheerschen. Geen vlekje ontgaat haar oog, geen stofje, of het moet afgenomen. De geheele kamer wordt gedaan op één dag, in een halven soms. En zóó worden de jongens en meisjes ook vaak door moeder onder handen genomen. Dan worden alle zonden tegelijk in het jonge hart ontdekt, alle tien geboden tegelijk te onthouden gegeven. En bleef het maar bij tien! Verbod op verbod wordt uitgevaardigd. En moeder wordt er hoe langer zoo verdrietiger, hoe langer zoo moedeloozer, hoe langer zoo zwakker onder! 't Is ook om zich te ergeren! Ge jaagt het ééne duiveltje er uit en achter uw rug glipt een ander naar binnen. Maar moeder, het hart uwer kinderen is geen „aan-kante" kamer en een duiveltje is geen stof. Eén tegelijk, moeder, en die is soms al mans genoeg.

„Ieder meent zijn uil een valk te zijn." Denk er aan, wanneer gij over de kinderen van anderen tot hen spreekt en laat het u tot voorzichtigheid stemmen. Herinner het

*) Overgenomen uit „Bloemen, samengegaard uit den hof van opvoeding en ervaring," door P. J. Kloppers, uitgave Joh. Ykema, 's-Gravenhage.

u, wanneer anderen over hun kinderen tot u spreken, en maak niet te spoedig vergelijkingen, waardoor uw eigen kinderen te licht gewogen zouden worden.

Een jongen van veel talent mag bij moeder nog al eens een potje breken. Dat is wel natuurlijk, maar toch niet goed. Stel, God gaf aan Jan tien talenten en aan Piet maar één, doch Jan graaft met beide handen in het slijk der aarde en bergt er zijn tien talenten in en Piet doet winst met zijn ééne talent! Dat kan ook, moeder. Is Jan aanvulliger dan Piet, pas dan op, moeder, houd hem te meer onder de tucht! Hij loopt met zijn talent zoo maar open en bloot te midden van booze dieven, die hem met de aanvulligheid het hart stelen willen! Heeft Jan meer geestesgaven dan Piet! Voorzichtig, moeder, verraad toch niet, dat dit uw hart streelt! Houd hem te meer onder de tucht, want zelfs de ervaring onder de menschen predikt luide: „Hoe grooter geest..."

Hebt ge in uw kinderen veel van God ontvangen, ge zult bij Hem veel te verantwoorden hebben.

't Is geen wonder, dat onze kinderen verlangen groot te zijn. Wij zelve doen maar al te duidelijk vaak merken, dat we ze groot wenschen. Zoo genieten we vaak minder van den schoonen bloesem, omdat we te zeer naar de vrucht verlangen, en we maken den bloeitijd huns levens, de heerlijke lente der jeugd, ombarmhartig genoeg, dikwijls, ach, zoo kort!

Wie zijn kind te vroeg van school neemt, wacht bloesem aan zijn boom, eer deze nog bladeren draagt.

Bepaal de aandacht van uw kind bij ééne zaak, die voor het kind van belang is. Houd niet op, vóór het die ééne zaak, naar zijn leeftijd, ontwikkeling en omstandigheden, goed kent, zóó dat het met die kennis voordeel kan doen voor het leven. Laat het niet toe van het één op het ander te springen. Tracht boekkracht genoeg te bezitten, om zijn opmerkzaamheid gevangen te houden. Van het één op het ander gaan, zonder iets afgedaan te maken, kweekt verstrooidheid, afgetrokkenheid en oppervlakkigheid:

Te fladderen van bloem op bloem,
Laat 'taan den vlinder, kleine gult!
Dring als de bij den bloemkelk in
En haal er honig uit!

Zijn uw kinderen druk, zijn ze onvoorzichtig, onnadenkend, wijs hen op de gevolgen, spreek met hen, vermaan hen. Laat hen zoo noodig de gevolgen dragen. Maar dat ze toch nimmer de gedachte omdragen, dat het breken van een bordje of het laten vallen van een glas door u erger opgenomen wordt dan het breken van een eens gegeven woord of het spreken van onbehoorlijke taal.

Geef uw kinderen niet te veel speelgoed tegelijk! Ze beginnen er mede te spelen, gaan voort met het te bekijken, tellen het, vernielen het, werpen het weg en vervelen zich. Waar moet het toch heen, als we onze kinderen reeds vroeg gewennen aan veel en groot, als het beste stuk speelgoed uit den winkel voor hen niet net genoeg geoordeeld wordt? Is het wel wonder, zoo later het leven hun tegenvalt? Als ze zich ongelukkig gevoelen, wanneer anderen het beste uit het beste nemen en zij zelf voor de glazen van de Neurenberger levenswinkel mogen staan om het aan te kijken! Gelukkig het kind, dat geleerd heeft rijk en gelukkig te zijn met datgene, wat het te huis heeft; het behoeft zich voor eens anders glazen niet te staan ergeren!

erkentelijk ik u ook ben, ik mag u om mijnentwil niet tot spelen dringen."

"Mejuffrouw, bedenk wel, wat ge zoudt weigeren. Ik ben een vreemdeling en blijf niet lang hier. 't Zal waarschijnlijk de laatste maal zijn, dat ik u een dienst hier kan doen, want ik heb zooveel schoons van deze plaats gehoord, dat ik hier niet meer denk te komen. Gebruik mij nog eenmaal, en dan, met het oog op uw beider belang, houd uw moeder kort!"

"Ik dank u, mijnheer," hernam zij, "ik maak nog eens gebruik van uw zeldzame welwillendheid en ik zal uw raad volgen." (Wordt vervolgd.)

VRAGENBUS.

B. te C. — U vraagt wel wat veel opeens. Om al uw vragen afdoende te beantwoorden, zouden twee kolommen van ons blad nog niet voldoende zijn! De vragen, die niet van algemeen belang zijn, weglatend, geef ik u in 't kort de volgende antwoorden:

De tropische streken bergen gevaren van allerlei aard in zich voor hen, die daar niet aan het klimaat gewend zijn. Deze gevaren liggen zowel in het klimaat als in de ziekten, die aan deze streken eigen zijn. Onder de laatste neemt de malaria of moeraskoorts de voornaamste plaats in. Doch ook gele koorts en beri-beri zijn aldaar vaak voorkomende, gevaarlijke ziekten. Wie dus naar een tropisch klimaat verhuist, neemt in elk geval een zeker risico wat betreft de gezondheid op zich, waarmede hij wel moet rekenen. Om deze gevaren zooveel mogelijk te ontgaan, mogen slechts zulke personen, die voor het leven en den dienst in de tropen geschikt zijn, daarheen gaan. De zulken mogen niet te jong en niet te oud zijn, de leeftijd van 25—48 jaren is het meest geschikt. Zij moeten gezond zijn en mogen vooral niet bloedarm, te dik, of met long-, hart- en nierziekten behept zijn. Voldoet men aan deze voorwaarden, dan kan een verhuizing naar de tropische streek zonder bezwaar geschieden, mits in de leefwijze, kleding, voeding, woning, enz., de noodige voorzorgsmaatregelen genomen worden. Hierover stellen wij ons voor, binnenkort een artikel in ons blad te schrijven.

Het *vegetarisme* is geen gezondheidsleer, doch een leer, die in zijn uiterste consequentie alle voedingsmiddelen, die van het dier — hetzij het doode, hetzij het levende — afstammen, als schadelijk voor den mensch verwerpt. Door eenzijdigheid bereikt men nooit zijn doelen zoo heeft ook de vegetarische beweging niet veel aanhang gevonden. Iets anders is het *lacto-vegetabile diët*, waarbij men gezond en sterk kan blijven en dat ook bij verschillende ziekten van groot nut is gebleken.

Suikerziekte heeft niets met toring of tuberculose te maken, hoewel het waar is, dat de ziekte door de groote hoeveelheid suiker, die hij dagelijks verliest, vermagert en steeds zwakker wordt, als het niet gelukt de ziekte door een gepast diët tot stilstand te brengen.

J. S. V. te 's Gr. — *Hartzwakte* komt bij overspanning, oververmoeienis, langdurige gemoedsaandoeningen, voorts bij tal van hartziekten en ook bij koortsachtige ziekten voor, als de koorts lang duurt en de ziekte erg verzwakt is. De *nerveuze hartzwakte*, waaraan uw vrouw schijnt te lijden, is overigens niet levensgevaarlijk, hoewel de aanvallen van hartzwakte met groot angstgevoel, zelfs doodangst gepaard kunnen gaan. Groote verlichting geeft in zulke gevallen *Arsenicum D⁴* eenige druppels op suiker, herhaaldelijk ingenomen. Overigens is een geregelde leefwijze, geregeld wandelen, vermijden van koffie en thee aan te bevelen en heilzaam.

ZELFKENNIS.

Uit: „Bloemen uit den hof van Opvoeding en Ervaring,"
door P. J. Kloppers.

Zelfkennis is een eerste voorwaarde tot kennis van anderen. Wilt ge anderen leeren kennen, bezie uzelfen nauw en wees een gestreng rechter over al uw handelingen. En keer met hetgeen ge bij anderen ziet, dagelijks tot uzelf in! Doch vergeet het niet, dat gij geen kenner van anderer hart zijt, en zeg 't uzelf telkens, dat gij zelfs uw eigen hart niet doorgronden kunt.

Wilt ge uw kinderen recht kennen, ken uzelf en wees over de beweegredenen uwer handelingen een streng rechter! Zelfkennis is de sleutel tot anderer hart. En toch, maak, waar het anderen, waar het ook uw kinderen geldt, niet haastig het eindoordeel op. Kennis van anderen wordt ook met behulp van dit middel slechts door veel ervaring gekregen, en ook de meest ervarene staat nog aan vergissingen bloot.

Wanneer wij de handelingen onzer kinderen recht beoordeelen willen, vragen we onszelf dikwijls af, wat ons tot dergelijke daden bewoog, toen wij nog kinderen waren. In de meeste gevallen zullen wij dezelfde drijfveeren bij hen ontmoeten.

Laat ons nimmer vergeten, dat de zonden onzer kinderen vaak de natuurlijke straffen voor onze eigene zondige neigingen en gebreken zijn en, wanneer een misdrijf door hen begaan, ons ontstelt, laat ons onszelf nauw onderzoeken, of het ook een vrucht van onzen boom zijn kan. Dat leert biddend opvoeden en zich verheugen met beving.

We ontdekken soms „leelijke trekjes" in het hart onzer kinderen. Dat is geen aangename verrassing. „We hadden niet gedacht, dat er zoo iets bij onzen jongen zat; dat dit bij ons dochttertje stak." Ouders! die ontdekkingen zijn een leelijke streep door onze rekening, een afkeuring van onze beschouwingen over onze kinderen, over onze kennis van onszelf, en van het menschelijk hart, en derhalve ook een oordeel over onze opvoeding. Laat ons daaruit leeren voor onszelf, en ook voor hen, en zij er geen vijand van hun hart, dien wij niet als zoodanig kennen. Zoo we slechts ons eigen hart kennen met al zijn zwakke zijden, dan zullen deze „leelijke trekjes" ons, ja, treurig stemmen, doch minder verrassen.

Maar er openbaren zich wel eens driften en geneigdheden bij onze kinderen, die met hun aard en hun karakter geheel in strijd zijn, verkeerdheden, die zich op zeker oogenblik, zonder dat men de aanleiding kent, in verrassende hevigheid openbaren. Gewis, het is goed, het eigen hart te kennen en te gelooven, dat het geneigd is tot alle kwaad, maar 't is goed te bedenken, dat ook de Booze macht heeft over 't menschenhart en het gordt en brengt, waar het vaak niet wezen wil.

En zien we onze kinderen op dergelijke wijze aangegrepen door den duivel — en welke vader en moeder, die met het scherpziend oog van vreeze en liefde zijn kinderen beschouwt, merkt het niet op? — welnu, laat ons dien vijand niet gering achten, maar ook evenmin zijn macht overschatten. Wij kennen immers Hem, die den Booze heeft overwonnen!

„Weerstaat den Booze, en hij zal van u vlieden!" zoo heeft Hij ons doen berichten. En de plaats daartoe is de binnenkamer. Daarheen met het aangevochten kind! En het wapen in de hand; het: „Er staat geschreven!" Daár de knie gebogen en het oog van uw kind ten hemel gericht tot Hem, in Wien dan ook ons kind, dat Hem lief heeft, zich meer dan overwinnaar weten zal.

zijn boezem, als hij de pas gewonnen sommen voor zijn oogen ziet verdwijnen. Reeds heeft hij zijn tweede portefeuille uitgehaald. In de buitenste afdeeling heeft hij zijn eigen bankpapier, daar achter het pas gelichte aanzienlijke bedrag van zijn patroons. Daar gaan de eerste biljetten. Een zenuwachtige glimlach vliegt over zijn gelaat als hij wint; en nu het dubbele bedrag, dan is het straks verloren grootendeels weer binnen.... maar over enkele seconden ziet hij alles voor zich weggehaald.... En weer draait de roulette voor het duizelende hoofd van het arme slachtoffer, dat de binnentasch opent en het eerste, neen twee, drie tegelijk er aan waagt, om.... te verliezen. En als nog eenmaal de kans keert, zet hij in woeste hoop zijn geheele bezitting, slechts even krampachtig vastgeklemd, op het spel.... en een woeste kreet, zooals nog nooit door Van Stralen was geuit, snerpt door de zaal, zonder te worden weerkaatst door de sombere zware gordijnen of het dichte, zachte behang. Van Stralen zakt ineen en wordt nu op zijn beurt door de bedienden het speelhol uitgebracht; en als de poort wordt geopend en de frische avondlucht om de slapen van den ellendige speelt, is de eerste zucht, dien hij slaakt: verloren! de deur is gesloten, gesloten voor goed! Dan staat hij op, slaat de jonge dame, die hem tracht te troosten, van zich af, en verdwijnt in de duisternis....

„Hij, die zijn eigen weg wil gaan,
Ziet dwaallicht vaak voor starren aan,
En gaat hij op dat schijnsel door
Dan raakt hij licht van 'trechte spoor!”

Dit lied was zoo menigmaal gezongen op „Weltevreden” te Watergraafsmeer. En Guste had er het hare bij gedacht. Soms had ze het ook aangehaald, als haar Frans bezig was luchtkasteelen te bouwen. En dan dat andere: „Wie kan zijn eigen hart vertrouwen, dat hart zoo vol arglistigheid?” als Van Stralen, naar zij vreesde, toch in de strikken der speculatiezucht zou vallen.

En nu.... Satan had hem geketend.... De schoone vlinder was voortgefladderd naar het verraderlijke web... ten slotte willens blind, en werd daar straks omgesponnen en ingesponnen ten koste van het levensbloed....

Dat was dan de vrijheid, door wereld en Satan geboden; dat was de zelfstandigheid, welke geen curateele wilde van niemand, allermint van „n brutalen Italiaan.” Zoo werd God verlaten en dan was er smart op smart te vreezen.

En toch, Hij die vraagt naar degenen, die niet naar Hem vragen, — die Zijnen Zoon zond om zalig te maken dat verloren was, Hij zou ook in genade nederzien op den armen Van Stralen.

(Wordt vervolgd.)

VARIA.

Weten en niet weten.

Een wijze, rijk in kennis, was Duval; ¹⁾
Toch moest hij op het vragental,
Dat hem een hoofding deed, tot antwoord geven:
„Helaas ik weet van het meeste niet met al.”
En de ander sprak, door nijd gedreven:
„Gij wordt toch, om 't te weten, wel betaald;
Waarom zijt ge anders uit uw land gehaald?” ²⁾
„Vrind”, zei de wijze, „gij vergect,
De vorst betaalt mij voor hetgeen ik weet;
Wou hij voor 'tgeen ik niet weet, mij betalen,
Daar zouden al 'srijks schatten wis toe falen.”

¹⁾ De geleerde bibliothecaris van Weenen, in 't midden der 18^e eeuw. Zijn merkwaardige jeugd beschreef ik in het boekje: „De Koeherder van St.-Anne.

²⁾ Lotharingen.

A. J. H.

Het eeuwig heil onzer kinderen.

Uit: „Bloemen uit den hof van Opvoeding en Ervaring.”

door P. J. Kloppers.

Moeder doet zooveel om te zorgen, dat de kinderen knap voor den dag komen, vader spant zich zóó in, om met trots tot de wereld, de menschen en de maatschappij te kunnen zeggen: „Dat zijn mijn kinderen!”

Daar zal een dag komen, dat vader en moeder voor God zullen staan met de betuiging: „Ziehier mij en de kinderen, die Gij mij gegeven hebt.”

Dat zal de zwaarste proeve, het scherpste onderzoek zijn. En hoeveel doen vader en moeder daarvoor?

Vele ouders letten er wel terdege op, hoe hun kinderen zich tegenover de menschen voordoen, doch hoe zij zich tegenover God voordoen, laat men aan school en catechisatie over.

Voor het tijdelijk welzijn onzer kinderen te slaven en te zwoegen, stellen wij ons tot dagelijksche taak; voor hun eeuwige toekomst te doen, wat onze hand vindt om te doen, wordt zoo licht *Zondagstaak*. En toch kan er door hen op de werkdagen zooveel gedaan en door ons zooveel nagelaten worden, wat geen Zondag goed maken kan!

Spreekt ge met uw kinderen wel eens? Spreekt ge wel dikwijls met hen over den Heere Jezus en over hun ellende buiten Hem? Zoo niet, *bekommert het u dan niet, dat zij vergaan?* Of laat ge het grootste, het heerlijkste uwer voorrechten liefst aan den dominé of den meester over? Hebt ge dan zelf wel recht gevoeld, hoe zalig en goed en groot het is, in Jezus een Heiland te bezitten? Ik geloof het niet; ik kan het niet gelooven; anders toch zoudt ge er tegenover uw kinderen niet over zwijgen.

„Maar ik kan het tegenover anderen beter doen dan tegenover mijn eigen huisgenooten.”

Dat ligt niet aan de kinderen; *de schuld ligt bij u*. Hebt ge u misschien uw vrijmoedigheid laten rooven? Bid God dagelijks, dat de vrijmoedige geest u ondersteune!

Wie op zijn sterfbed het hoofd neerleggen kan bij de overtuiging, dat hij in het hart zijner kinderen de zaden van godsvrucht uitwierp, slaapt geruster in dan hij, die hun tonnen gouds nalaat.

Als de wereld u te eng is, mijn kind, en de hemel zich voor u gesloten houdt, zie, tusschen hemel en aarde breidt het Kruis zijn armen uit, en het hart van den Menschen-zoon brandt van genade voor u!

tusschen kleurende heesters en hun geuren in de avondlucht uitgietende bloembedden, wandelden fluisterend „de apostel Johannes" en zijn sympathieke dochter Adèle. Als de broeders en zusters van het Rode Kruis, na den slag langzaam voortschuivend over het slagveld om gewonden en stervenden hulpe te bieden, gingen zij voort om in naam van hun Meester het verlorene te zoeken. Hier, op de plaats der wreedste vredeloosheid, was hun terrein. Hoe menigen doodelijk gewonde hadden ze hier reeds mogen verbinden. Als priesters en Levieten waren voorbijgegaan, kwamen zij met de olieflesch der Goddelijke liefde en met den wijn der Goddelijke kracht. Ja, wel mocht de tegenstelling van het werk des duivels met deze schoone omgeving, waarop de heer Cerebelli zijn dochter vroeger had gewezen, aangrijpen en de geestelijke kracht voor den arbeid der liefde versterken. Hierover liepen wederom hun gesprekken, toen ze voorbij ceders en mirtlen een open plek vonden en achter hoogopgaande cactussen en aloë's een bank bereikten, overschaduwd door seringen en rozen. Een snerpand steunen, dat hen weer deed zwijgen, had de richting gewezen. En hier vonden zij den jeugdigen vreemdeling, luid snikkende, met het moede hoofd tusschen de knieën gebogen.

(Wordt vervolgd.)

De waarde van het kind.

Uit: „Bloemen uit den hof van Opvoeding en Ervaring,"

door P. J. Kloppers.

God geeft ons kinderen, opdat wij ze zouden opvoeden, maar wij worden ook door hen opgevoed. Wie door het opvoeden zijner kinderen niet nader tot Hem kwam, heeft nooit in waarheid opgevoed, en, omgekeerd: wie de opvoeding zijner kinderen verwaarloost, dwaalt al verder, zinkt al dieper van Hem weg.

Laten onze kinderen van ons leeren, hoe ze groot kunnen zijn; laten wij van hen leeren, hoe we kinderen kunnen zijn.

„Wij brengen onze kinderen groot; God maakt de Zijnen klein."

Hoevele malen hebt ge God reeds gedankt, dat ge kinderen moogt bezitten? Doe het, doe het vaak, doe het van ganscher harte. Zeg uzelf, voor hoeveel gij ze zoudt willen afstaan. Voor honderden, voor duizenden guldens? Voor tienduizenden nog niet? Welk een schat is dan een kind!

Zeg het uzelf vaak! Deze som kan niet buiten het leven blijven staan. Ze zal u brengen tot dankbaarheid jegens God, tot waardeering van en liefde voor den rijkdom, welken Hij u schonk, en het zal zich uitspreken in de opvoeding uwer kinderen; het zal beslag leggen op hun gedrag en hun verhouding tegenover hun ouders.

Vele kinderen zullen in den hemel God te danken hebben, dat Hij hun vrome ouders gaf, doch hoezeer zullen de ouders Hem niet loven, omdat Hij hun kinderen gaf, die hen brachten tot meerdere gemeenschapsoefening met Hem, die hen tot voorzichtigheid drongen, en van wie ze leerden, hoe zijzelve in kinderlijken eenvoud tegenover hun Vader hadden te staan.

Ouders, bedenkt het steeds, ook uw kinderen zijn u gegeven, opdat ze u *dichter tot God* zouden brengen!

Hoe vaak zijn we niet in woorden onder elkander op den weg, wie van ons wel de meeste zou zijn, en hoe

vaak berouwt ons de uitkomst van den strijd. De Goede Meester heeft ons een middel aan de hand gedaan, om den twist te voorkomen en te beslechten:

„En nemende een kindeke, stelde Hij dat midden onder hen en omving het met Zijne armen en zeide: Zoo wie een van zoodanige kindekens zal ontvangen in Mijnen naam, die ontvangt Mij!"

Waarlijk, wij kennen geen beter middel tegen het gevoel van eigen voortreffelijkheid dan een kindeke te ontvangen in Zijn naam!

De opvoeding maakt den jongen groot; gelukkig, zoo ze vader en moeder klein maakt.

Waar leest ge ooit in uw Bijbel, dat kinderen een last, een plaag, een zorg en dergelijke zijn? In den mijnen heeten ze een zegen, een erfdeel des Heeren, de pijlen in de hand eens helds, en, als de man reeds welgelukzalig geprezen wordt, die zijn pijlkoker daarmede gevuld heeft, hoe rijk moet dan de vrouw niet zijn, die moeder, die den held daarmede wapent?

'n Kinderlooze moeder is arm, maar armer is de vrouw, die haar zegen als een vloek met een zwaar hart draagt.

„Die kinderen zijn me een kruis!" Jawel, maar waarlangs de rozen van moedervreugde bloeien, en hoe meer ge op deze het oog richt, des te meer onttrekt zich het kruis aan uw blik, en, ach, hoe meer ge u op dat kruis blind tuurt, des te minder geniet ge van de rozen.

Kinderen, een kruis! Neen, maar een erfdeel des Heeren! Ach, moeder, laat het leven of de dood u toch niet moeten leeren, wat schat een kind is en hoe ge daarvoor blijde en dankbaar hebt te zijn! Hoe onverstandig toch, zich wijs te maken, dat het liefste, dat men heeft, een kruis is! Wat moet dan het overige wel niet zijn? Zeg het niet voort, maar zoo'n kruisdragende moeder is een waar... kruis!

Kinderen zijn bloemen. Hum! Heideplantjes... zijn niet veel waard, maar als ze veredeld zijn, erg duur. Rozen... ja, maar die hebben doornen en deze steken. Camelia's, maar die zijn erg teer, en hebben een kort leven.

Tuinman, neem ze dan, zooals ze zijn, en zorg, dat ge zaad kweekt voor den tuin daarboven!

Acht uw kinderen te hoog, heb ze te lief, om hun eenig kwaad te veroorloven!

Verlies vrienden, rijkdom, gemak en wat niet al, — zoo ge tot dien prijs uw kinderen voor u behoudt, zijt ge rijk, overrijk! Spaar niemand of niets ter wereld voor hen en — egoïst — spaar vooral uzelf niet!

VARIA.

't Ergste.

Ofschoon de leeuw zeer groot is en geducht, Toch jaagt het haangekraai hem op de vlucht.

Den haai, den schrik der zee, van Zuid tot Noord, Leidt vaak een kleine visch, de loodsman, voort.

En de olifant, schoon hij 't van allen wint, Laat toch zich leiden als en door een kind.

Maar als een twistziek wijf de tong gaat roeren, Wat macht op aard vermag haar mond te snoeren!

A. J. H.

De Bijbel in het gezin.

Uit: „Bloemen uit den hof van Opvoeding en Ervaring,"

door P. J. Kloppeers.

De Bijbel is het *beste* boek, niet slechts voor de kinderen, maar ook voor vader en moeder. Het kostbaarste, het meest uitnemende, niet waar? Welnu, zoudt ge uw besten, uw meest uitnemenden schat op stoffelijk gebied uw kinderen in handen geven zonder hun te zeggen, *hoe* ze dien en *wat* ze er uit te gebruiken hebben; zoudt ge ook *toezien*, hoe ze dien gebruikten? Doe dan zoo ook met uw, met hun Bijbel!

„Als mijn kinderen zich aan een of ander schuldig gemaakt hebben, als ze voor verzoeken staan en een voor hun leeftijd moeilijke keuze hebben te doen, als ze in kinderlijken strijd verkeerden, of vragen doen, die van ernst des harten getuigen, als ze in zedelijk gevaar verkeerden of de gevolgen hunner verkeerdheid dragen moeten, telkens en telkens weer wijs ik hen op de Heilige Schrift. Ik toon hun naar mijn bevattingsaan, hoe deze wegen ter ontkoming, wapenen in den strijd, wijsheid ter beslissing, bevrediging bij onvoldaanheid biedt en den schuldige een plaats des berouws en der vergeving wijst; ik tracht steeds hun het leven en het eigen hart uit den Bijbel te doen verstaan en de Heilige Schrift in hun leven te brengen. Het heeft onder Gods zegen dit gevolg, dat ze zelf behoefte gevoelen de Heilige Schrift te raadplegen, en er, om zoo te zeggen, tegenover anderen bij zweren."

Zoo sprak een eenvoudig vader tot mij en ik zweeg. Ook nu wil ik zwijgen en anderen zelf laten denken.

„Wat baat het, of ik voor mijn jongen al bid, of ik hem vermaan, of ik op allerlei wijzen zijn hart onder de tucht tracht te brengen! 'k Zie geen vrucht van al mijn doen!" zoo klaagde een moeder.

„k Ben reeds zooveel jaar onderwijzer: elken schooldag weeraan onderrichtte ik mijn leerlingen uit Gods Woord en nog nimmer zag ik één mijner leerlingen tot Jezus komen!" zoo jammerde een meester.

En Hij zeide: „Alzoo is het koninkrijk Gods, gelijk of een mensch het zaad in de aarde wierp en voorts —" niet met het oor op den grond zich legde, of hij het *hoorde*, niet den bodem omwoelde, of hij het ook *zag* groeien, — neen, maar rustende in de beschikking van Hem, die den wasdom geeft, — voorts „sliep en opstond, nacht en dag!"

Hoort gij het, moeder?

Verstaat gij ook, wat gij leest, meester?

„Het zaad sproot uit en werd lang en hij wist zelf niet hoe!"

Want, ziet ge, de aarde brengt *van zelve* vrucht voort, niet onder een luisterend oor, niet onder een woelende hand, maar *van zelve* onder den broedenden levensadem van Hem, die het zaad den wasdom geeft!

„Eerst het kruid, daarna de aar," en straks, misschien als ge reeds voortsloopt *zonder* opstaan, „straks het volle koren in de aar."

En als dan de Heer des oogstes komt en den rijken akker met de volle garven aanschouwt, hoe zullen zich verblijden beiden, die zaait en die maait!

Zaaier, zaai in Gods naam voort! Zing er een liedje bij: „Wie met tranen zaaien, zullen juichend maaien!"

Ge kunt den jongen planten geen groei en bloei geven, maar ge kunt ze wel in de zon zetten en ze in den regen brengen. God kan ze doen wassen en geuren en kleuren, ook al vangen ze geen dropke regen op, doch gewoonlijk doet Hij het door middel van Zijn zonnestralen en Zijn regen. Onthoud dat, ook bij uw kinderen! Hij, die weet,

dat ge het hart uwer kinderen niet in uw hand hebt, beval toch, dat ge al het uwe zoudt doen, om ze onder den invloed van Zijn Woord en Zijn Geest te brengen.

Denk u de zon weg op uw pad en het is duister om en in u. Doe het Woord des Heeren wijken uit uw gezin en het is duistere nacht in hart en huis.

Vader en moeder kunnen ter vermaning hunner kinderen zich beroepen op hun eigen belang, hun toekomst, hun eer, hun goeden naam of dien hunner ouders, doch geen beter, geen krachtiger beroep dan het: „Er staat geschreven!"

Voor ernstige vragen en zaken des levens zult ge u in stille overdenking voorbereiden. En voor den huiselijken godsdienst niet? Maar onder welke categorie schaaft ge dien dan? Behoort die niet tot de ernstigste zaken des levens?

De Bijbel is geen boek voor de jeugd, maar een levensboek. Dat wil zeggen: het kind vindt daarin genoeg voor zijn kinderhart, de grijze voor zijn afgestreden ziel, de zieke 't eenige geneesmiddel, de gezonde voedzamen kost, de zwakke melk, de sterke vaste spijs, de arme nooddrift, de rijke een parel, hooger in waarde dan al zijn schatten.

Wie eerbied voor Gods Woord heeft, zal eerst onderzoeken, of hij dezen melk, genen vasten spijs, den één brood, den ander lekkernij, zoeter dan honig, toedeelen moet.

Christus, de Goede Meester, had Zijn discipelen nog vele dingen te zeggen, maar Hij zeide ze nu niet, omdat zij ze nog niet dragen konden.

Kinderen sloot Hij in Zijn armen en Hij zegende hen. Tot den jongeling heette het: „Verkoop, wat gij hebt," en tot Nicodémus: „Zijt gij een leeraar in Israël en weet gij deze dingen niet?"

„Ik mag toch niets van Gods Woord weglaten!" zeide een vader, wien ik mijn bevreemding te kennen gaf, wijl hij des morgens zijn gezin een geslachtsregister voorlas.

Ik waardeerde 's mans nauwgezetheid, ook al meende ik hem een weinig bekrompen. 't Docht mij toch beter, dan te *veel* weg te laten, gelijk sommigen doen. Als ik de keus had, schaarde ik mij liever bij dien eenvoudigen bekrompene dan bij die geleerde betweters, die meenen, dat ze boven den Bijbel staan, er uit schiften kunnen voor zichzelf en anderen, wat met hun verstand en hart strookt.

Toch, wanneer ge zoo'n geslachtsregister niet verklaart, vader, kunt ge uw kinderen even goed uit Psalm 119 het Hebreeuwsche alfabet voorlezen. Het geloof is uit het gehoor, niet met het oor, maar met het verstand, waarover gij zooeven de voorlichting van den Heiligen Geest ingeroepen hebt.

Vader had des morgens een geslachtsregister uit Numeri gelezen, en dat zonder een enkel woord tot recht begrip, zonder eenigen uitleg van de beteekenis dier namen of wat ook tot stichting of leiding of toepassing dienen kon, daarbij te voegen. Moeder had vóór zich gekeken en de meid merkte met schrik, dat mijnheer al klaar was, terwijl zij nog zat te mijmeren. Jan en Keetje zagen vader aan, alsof ze hem vragen wilden, of ze heusch hadden moeten toeluisteren. Vader was zelf ook niet voldaan: er was zoo iets van verwijt in zijn ziel.

Den Bijbel als in een sleur in het gezin achtereenvolgens geheel *uitlezen*, is den Bijbel verkeerd gebruiken. En nog veel erger wordt dit, als men zich tot taak stelt, het binnen den kortst mogelijken tijd, bijv. in een jaar te doen, zooals men dat soms aanprijst. Men zal ons genoeg doen, indien men ons daarvan het Gode welbehaaglijke en den mensch stichtende wel wil aanwijzen. En zoo iemand het kan, dan bedenke men, dat het niet in den overvloed gelegen is, dat iemand leeft uit zijn goederen.

Uit: „Bloemen uit den hof van Opvoeding en Ervaring.”

door P. J. Kloppers.

Het gebed moet de ladder zijn, langs welker treden groot en klein kunnen opstijgen tot God. Reeds het bewustzijn, zich een *kind* van God te weten, en bovenal de eisch, recht kinderlijk voor God te staan, moet ons gebed verstaanbaar maken voor het hart onzer kinderen en ook daar snaren doen trillen, die het medevoeren tot voor Gods troon.

Het gemeenschappelijk gebed is een worsteling met God om Zijn liefdearmen te openen voor al wat men liefheeft, en een ingespannen pogen om al wat men liefheeft, te bewegen in Zijn geopende armen veiligheid en vrijheid en geluk te zoeken.

Ouders, hebt ge wel eens geweend bij, geleden en gestreden onder de verkeerde neigingen uwer kinderen? Hebt ge wel met Hem geworsteld in het gebed, zooals de hoofdman van Kapernaüm en de Kananeesche vrouw, tot dat Hij u hoorde en u geschiedde naar uw woord?

Ik vraag niet, hebt ge geleden en gebeden onder het verdriet, het tijdelijk en stoffelijk leed, dat uw kinderen u aandeden. Van dezulken zijn er legio, omdat de eersten zoo weinigen zijn.

Het „ik zal u niet loslaten, voordat Gij mij zegent!” dat zij vaders en moeders en meesters innerlijke gedachte, als ze zich voor hun kinderen tot den troon der genade begeven.

Er is vaak heel wat bidden en vasten nodig, om een klein duiveltje uit te werpen. Pas dan op, dat ge hem niet laat groeien en sterk worden, te minder omdat gij zelf, waar ge hem zijn ontwikkeling gunt, al zwakker wordt.

Wie verzuimt een bede voor de wederhelft op te zenden, heeft oorzaak tot zelfverwijt, als deze geen zegen is en geen zegen verspreidt.

„k Heb lang de gewoonte gehad,” zoo zeide een vader tot mij, „om heel in het algemeen de belangen van mijn vrouw en kinderen in het morgengebed aan God op te dragen en ik moest mijn jongen telkens berispen, omdat hij de bliken gaf, er niet bij te zijn.

„Ik weet niet, wat er mij toe bracht, maar ik vraagde eens, of onze God *onzen Piet een goeden dag wou geven op school* en of Hij maken wilde, dat *moeder en de dienstboden elkander wel verstonden*, en sinds dien tijd zijn ze allen heel anders onder en na het gebed en ik heb voor goed gebroken met die geleerde gebeden, waaraan het hoofd harder werk heeft dan het hart.”

„Mag ik het opschrijven?” vroeg ik.

„Als ge er mij maar buiten laat,” zeide hij, „dan is het misschien voor menig vader niet kwaad.”

Moeder, gelooft gij aan de kracht des gebeds? Gelooft gij, dat God u hoort, als gij bidt? Bid dan voor vader, als hij naar den arbeid, voor de kinderen, als ze naar school gaan. Zij worden voortdurend bezig gehouden met het een en het ander en gij hebt het nu rustig. Ze hebben vaak zooveel meer nodig, dan gij hebt kunnen voorzien. Hij, die meer bemint dan een moeder, zal een moeder geven, wat ze vraagt en Hij doet daartoe.

Of moeder zich niets te wijten hebben zal, als haar kind verloren gaat?

Laat mij u vertellen!

Een moeder had haar eenigen zoon verloren door een plotseling ongeval. Zijn leven was in volle tegenspraak met haar wenschen geweest.

„Toch weet ik, dat hij behouden is,” zeide zij, „want ik heb God zoolang gebeden om de zaligheid zijner ziel, tot ik voor mijzelf overtuigd was, dat Hij mij verhoord had. En sinds dien tijd heb ik Hem steeds aan Zijn belofte herinnerd.”

Een vrome vader kan wel een goddeloozen zoon hebben, een teedere Christin kan wel veel leed van haar dochter beleven, maar . . . vaders gebeden en moeders tranen kunnen niet verloren gaan.

Ik weet het niet, of een kind van moeders gebed nog verloren gaan kan, doch dat moeders gebed nooit verloren gaat, daarvan ben ik zeker.

Wie zich zonder gebed in de school of in de kinderkamer begeeft, is als de veldheer, die zich in den strijd werpt, zonder zijn eigen krachten en die van den vijand overwogen te hebben.

Meester, vader en moeder, wat hebt ge veel nodig vandaag! Wat kunt ge veel goeds doen! Hoeveel kwaad kunt ge aanrichten! Indien ge maar genoeg zelfverloochening, genoeg wijsheid, genoeg geduld hebt! Genoege, neen, nooit genoeg! Maar ge hebt zulk een rijk, zulk een genadig God! Hij kan, Hij wil, Hij zal u geven, meer dan overvloedig, zoo ge maar begeert! O, bedenk dan, dat het niet allereerst u, maar uw kinderen geldt, en doe uw mond wijd open en zeg Hem alles! Of zoo ge niets meer weet te zeggen en toch gevoelt, dat ge nog meer nodig hebt . . . zeg Hem ook dat.

„Hij weet niet, wat het zegt te bidden, Die voor geen kind te bidden heeft.”¹⁾

— — — — zie, leg dan het volle hart voor uw God open en zeg Hem:

„Vader, geef aan een zwak, aan Uw in alles U behoevend kind, al wat een vader voor zijn kind, zijn lieve kind behoeft; geef mij, wat ik voor mijn Andries, geef mijn vrouw, wat ze voor onze Marie nodig heeft!” En zeg er dan geloovig en blij „Amen!” op.

Meester, hoe loopt het zó tegen vandaag! Moeder, hoe komt het, dat ge geen recht kunt schieten met den woesten Frits? Vader, hoe maakt de kleine meid u zoo verdrietig?

Waart ge wel gewapend, zoo goed als ge kondt? Hebt ge wel het uiterste beproefd? Ligt het in geen geval aan u? Is 't laatste middel aangewend? Vreemd! En we zijn toch zoo machtig sterk! Elia was toch een man van gelijke beweging als wij, en hij bad een gebed, ja, zevenmaal, en aan den hemel, die drie jaar gesloten was, rees een wolk op als eens mans hand!

Meester, hebt ge van morgen in de stilte de knieën gebogen en met uw schooldag op het hart geworsteld met uw God?

Moeder, hadt ge er wel tijd voor van morgen?

Vader, ging uw geheele ziel wel met uw Frits tot den Heere uit?

Het gebed in de school.

Gij bidt tot God, uw God en den God uwer kinderen. Gij bidt zelf en voor uzelf. Gij bidt voor uw kinderen en met uw kinderen. Zij bidden met en voor u.

Gij bidt tot God. Gevoel dat zelf en laat ook uw kinderen dit gevoelen. Bereid u en hen, om Hem te ontmoeten. Heilig uzelf en heilig ook hen. Laat hen gevoelen, dat uw hart met zulk een heiligen eerbied voor Hem vervuld is, dat gij de minste stoornis niet dulden kunt, dat gij u diep schaamt over al, wat Zijn troon gedachteloos of lichtzinnig nadert.

¹⁾ W. Bilderdijk. De zucht eens vaders.

gelegd. In die dagen kreeg ik de maagkwaal, waarvan ik nu en dan een aanval heb te verduren.

„Maar toen vond ik „het leven,” of, beter gezegd, het vond mij. Dat is een heerlijke geschiedenis! Toen de eerste schok voorbij was, zocht ik mijn boeken weer op, die ik in den laatsten tijd verwaarloosd had. Ik las nu ook meer in den Bijbel.

„In dien tijd kwam de dominee, van wien de herder u vertelde, te Wildensborn. Ik hoorde, hoe door hem vele menschen heelemaal anders waren geworden. Er werd veel over hem gesproken, goed zoowel als kwaad. 'k Bezocht ook de samenkomsten in zijn studeerkamer, en hoorde hem daar net zoo bidden, als mijn kameraad de soldaat had gedaan.

„Eindelijk vatte ik moed en vertelde hem mijn geheele geschiedenis. Hij luisterde opmerkzaam, nam eindelijk zijn Bijbel en las me een tekst voor. Hij staat in het tweede hoofdstuk van Hosea. Ik had die woorden vroeger wel gelezen, maar er niets bij gedacht. De dominee las direct uit den grondtekst, waar iets anders staat dan in onzen Bijbel. 't Zijn deze:

„Daarom zie, ik zal ze lokken en zal ze voeren in de woestijn en Ik zal naar (tot) haar hart spreken; en ik zal haar geven haar wijngaarden van daar af en (zal haar maken) het dal Achor (d. i. het dal der droefenis) tot een deur der hope.”

„'t Was niet noodig, dat de dominee nog veel zei. 'k Had een gevoel als viel er een deksel van mijn oogen. 'k Herkende de hand Gods, die me aldus had geleid. En naast me vloeide de levensstroom. De dominee bad nog met me. 't Was of hij me bij de hand nam, en in den stroom bracht. Ik ging met hem mee, hoewel eerst met vreeze. Maar in 't gebed voelde ik mijn ziel vrij worden. Ik zag opeens het wonderbare heil, dat er voor me was, genezing van mijn wonden, ja nog veel meer, eeuwig leven, alles, alles. En ik had het kunnen uitjubelen, omdat ik nu wist, dat het me geschonken was.

„Ja, het dal Achor, het dal der droefenis, was mij tot een deur der hope geworden. Nu begon er een nieuw leven voor me, in het licht, in de verlossingsgenade, in kracht.”

Weer werd het stil. Ernst sloeg den Bijbel, die op de tafel lag, open. Daar stonden de woorden geschreven, gevolgd door allerlei heerlijke beloften.

Zijn hart klopte van innerlijke ontroering. Pasten die woorden ook niet precies voor hem? Hij dronk met volle teugen voor zijn dorstende ziel het water des levens. Het woord werd ook aan hem vervuld: „Ik zal tot haar hart spreken.”

De schoenmaker begon nu weer te vertellen:

„Zooals u ziet, ben ik nu toch getrouwd. En gelukkig. Op een dorp kan men niet goed ongetrouwd blijven, en vooral niet, als men een zaak heeft. U hebt mijn vrouw al gezien. Ze is lief en goed en heeft me haar volle vrouwen geschonken. Ook ik ben haar innig genegen. Wel is 't niet als den eersten keer. Zoo heeft men maar eens in zijn leven lief. Maar mijn lieve vrouw zal dat nooit merken. Ik zou ook onwaarheid spreken als ik zei, dat me iets ontbrak. Voor wie het smalle pad is opgegaan, liggen de bronnen des levens ergens anders. Mijn hart verblijdt zich in mijn God en mijn Heiland, en Zijn zegen maakt me rijk in 't hart en in mijn familie. Ook voor mijn beroep geeft Hij me alles wat ik noodig heb.”

Nu kwam zijn vrouw binnen om zijn hulp voor iets te vragen. Ze had haar jongste kind, een aardig ventje met heldere oogen, op den arm. De vader nam het van haar over en liefkoosde het. Het kind sloeg de handjes in zijn langen baard en danste van pret op zijn arm.

Ernst had plezier in dat aardige tooneeltje. Toen hij vertrok, beloofde hij terug te zullen komen.

Langs den kortsten weg ging hij den berg op. Na al de ontvangen indrukken had hij behoefte alleen te zijn.

(Wordt vervolgd.)

Verhouding der ouders tot God.

Uit: „Bloemen uit den hof van Opvoeding en Ervaring,”
door P. J. Kloppers.

Wandelen in het licht.

Wandelen in het licht, ook met onze kinderen. Dat is: zóó wandelen, dat gij 't ware licht op uw weg ziet, en dat u en hen de warmte der zon doortintelt. Dat is: alles weg bidden en weg strijden, wat hun en u in 't licht staat, allermeeft hun en uw eigen schaduw, zoo verleidelijk op dien smallen weg. Dat is: de dingen van het leven helder en vertrouwend aan te zien; er lustig op in te gaan. En wilt ge onderzoeken, of ge in 't licht wandelt?

„Indien iemand in het licht wandelt, zoo stoot hij zich niet, overmits hij het licht dezer wereld ziet!”

Of: „Indien iemand in den nacht wandelt, zoo stoot hij zich, overmits het licht in hem niet is.”

Ja, dan stoot hij zich, ook al heeft hij nog heugenis, al heeft hij ook zelfs nog blijdschap over het licht van daar straks.

„Ik heb gemerkt, dat mijn jongen berouw kreeg over zijn verkeerdheid, telkens als mijn eigen hart onder zijn schuld voor God leed,” zeide mij een oud vriend. „Niet, wanneer ik mij maar vertoornd toonde, of wanneer ik trachtte hem te genezen, of, wanneer ik boos was, omdat hij mijn verbod had overtreden, maar wanneer ik zelf diep gevoelde, hoe zwaar God toornen moest over mijn lieve kind!”

Voor wien gevoelt een kind meer eerbied dan voor God? Zwijg over dien God, spreek achteloos of met minachting, met verachting over Hem, vloek, en ge breekt den eerbied voor Hem in de kinderziel af. En als een jongen dien Groote aandurft, waarom zou hij de grootheden van minderen rang niet aandurven, die niet met dat geheimzinnig waas van almacht en heiligheid omgeven zijn, waarmede hij zich God denkt? Waarom zou hij nog ouders, waarom nog meesters ontzien? . . .

Het „om Davids wil” verzachtte, vertraagde en beperkte zoo menigmaal het oordeel over Davids zonen en Israëls volk. Diezelfde God leeft nog en nog is Hij dezelfde. Om der ouden wil, die teeder voor Hem leven, wil Hij nog veel aan de kinderen doen en hen in veel opzichten sparen, ja, zoo Hij hen kastijden moet, het doen met een menschenroede.

Jan kreeg een geduchten „uitbrander,” toen hij zich wat haastig aan de plichtplegingen jegens mijnheer X., zijns vaders vriend, had onttrokken.

Dat was goed.

Maar toen Jan aan tafel zat en zijn gebedje afrofelde, kreeg hij geen uitbrander, en dat was niet goed, want de Heere, tot wien hij sprak, was voornamer heer en trouwer vriend dan al vaders bekenden samen, van A tot Z toe.

Zou Hij, die „de misdaden der vaders bezoekt aan de kinderen” en die in goeddoen lust heeft, de weldaden der vaders niet aan de kinderen vergelden? Ouders, vergadert u een schat daarboven: nooit is uw kapitaal daar verloren, en daar is geen bank op aarde, die hooger interest uitkeert.

Als ge het boven op den berg goed gehad hebt en des Heeren heerlijkheid hebt aanschouwd, blijf er dan niet en bouw er geen tabernakelen! Ga naar beneden, het leven der werkelijkheid tegen, in uw gezin, in de school. Daar zijn duivelen uit te werpen en de ongelukkige bezetenen wachten u al aan den voet. En ge kunt er nu tegen, want daarboven heeft God u met kracht omgord, immers niet voor niets?

Dat het bewustzijn van onze zwakheid en ons onvermogen ons slechts nooit verleide, om onder de pakken neer te zitten, onze ooren voor de waarheid en den plicht te sluiten, of te rusten in de meening, dat anderen al even gebrekkig en onvolmaakt zijn als wij! Ons eigen hart kan daaronder geen vrede vinden en God is meerder dan ons hart!